

Tolna vármegye

Mórágyi járás
Mórágyi (1877) jegyzőség

Közigazgatási tájékoztató lap

Mórágy

nagy (his) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a múltban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebeleztetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határán. (Rendszerint a dülő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi-és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

A község eredetileg is Tolna-vármegyéhez tartozott. Korábbi neve is „Mórágy” volt; település 1724. július 1-én kötött szerzővel történt; a „Núrtfalv”-i „Kémszék”-ből valóan fejedelemségből jött a községbe 14 mint egy ref. vallású földműves n. b. b. telepítés.

Nem történt. -

A község külterületén az úgynevezett „Kis-Mórágyi”-i „Alte Kirche” és „Aspenhalde”-i „Hohe”-i dűlőben feküdt a seljemeni csaták „Mórágyi”-i község a mely a törökkel vívott háborúban teljesen elpusztult. -

Nem történt. -

Nem történt. -

Változás nem történt; az állam anyakönyvi község elvételéig „Mórágyi anyakönyvi terület”. -

Nem történt. -

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

A községgel szomszédos falvak:
 Páraszek a községtől 8 km.

Deiternapáti a.	"	6.
Paleapútká a.	"	5.
Möcsény a.	"	8.
Szilvás a.	"	10.
Alsóháza a.	"	5

A község határa: hegyes-erdős, -
 Magaslatok az ügyvezetés: "Rothbergi szőlőhegy"
 vizei nincsenek, -
 3060. kat. hold (birtokívek adatai alapján).

2079. k. hold szántó, 113. k. hold rét (kaszáló), 298 k. kert
 431. k. hold szőlő (beültetett), 182. k. hold
 legelő, 42. k. hold erdő, k. hold
 nádas, 184. k. hold terméketlen (ut, szikla, homok,
 mocsár, kőbánya). szőlővel - - -

Nem. -

Művelés. -

Művelés. -

A község vázlatos térképe csatolva egy db
~~nincs csatolva.~~

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

2087 lélek.
 131. r. kath., g. kath., 1876. ref.,
 73. ág. h. ev., 7. izr., egyéb
 57. magyar, 2030. német, tót,
 rutén, oláh, horvát,
 egyéb.

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földmivelés, ipar, bányászat, földmivelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Belsőkerületen 1887-ben az ügyvezetés ki-
 külsőkerületen 200. lélek. -
 az ügyvezetés ki- külsőkerület, mely
 a községtől 2 km. távolságra fekszik; léleksz.: 200. -
 Földművelés. -

Felrakás praina: belterületen: 368. -
 külsőkerületen: 60. -
 Felrakás praina: belterületen: 697. -
 külsőkerületen: 113. -

M. k. u. belterületen, felrakás praina
 - 2 - lakással; vasúti külkerületen lakossággal
 szolgáló 3. belterület, 2 vasúti váltókerületi házak
 és 2. belterület: község háza jegyzői lakóház; belterületi
 házaival belterületi lakóház - templom - 2 iskola tanítói
 lakóháza - Kőművesi lakás rendezővel; felsőkerületen.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekű viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. Előljárók.

(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.

(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidijas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. A községi képviselőtestület létszáma:

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?

Biró. Törvény- (másod-) bírósága 6. esküdt,

(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgyám -

Beke jegyző, adrián segédjegyző, Hor orvos

Hor állatorvos, irodai alkalmazott,

..... pénztári alkalmazott, egyéb alkalmazott (utbiztos stb.)

..... 2. kisbíró (küldönc), 2. bába,

..... éjjeli őr és gazdasági alkalmazott.

Mórásgy km.

10. virilista, 10. választott tag, 2-3. pótag

A község választókerületet alkot.

10. tagot választ. -

Nem, nincs. -

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. A vármegye székhelye és annak távolsága. (a község központjától, távolsági térkép adatai szerint járható utvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

Tricszard 18. km.

Nagyhat 16. km.

Nagyhat 16. km.

Mórásgy km.

C) Rendészeti igazgatás.

5. A csendőrség és folyamórség székhelye és távolsága:

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előjáróság cselédügyi bíráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. A községi tűzoltóság szervezete:

7. Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

Tricszard 10. km.

Van, tag. Nincs.

Van. Nincs.

Nincs. -

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság tag. Kötelezett tűzoltóság.

Van. Nincs.

Van. Nincs.

D) Szociális igazgatás.

8. Körorvos székhelye és annak távolsága:
 Hány magánorvos lakik a községben:
 Községi bábák száma:
 Körbába lakóhelye és annak távolsága:
 Okleveles magánbábák száma:
 Legközelebbi gyógyszerész hol van és milyen távol?
 Legközelebbi kózkórház hol van és milyen távol?
 Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény?
 (Árvaház, gyermekmenhely telep)

9. A gondozott szegények száma:
 Elhagyott gyermekek száma?
 10. Milyen a község ivóvíze?
 Van-e ártézi kutja vagy vízvezetéke?
 Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó.
 Van-e csatornázása?

11. Korcsmák és vendéglők száma?
 Van-e szálloda, fogadó és hány?
 Van-e községben közfürdő?
 12. Van-e a község határában gyógyfürdő,
 üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra?
 A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva?

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága:
 Kir. járásbiróság székhelye és távolsága?

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága:
 Kir. adóhivatal székhelye és távolsága:
 Kir. pénzügyőri szakasz, vámőrs, vámőrségi kirendeltség, székhelye és távolsága:
 Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és távolsága:

Mórágy km.
 magán orvos a községben nincs;
 2.
 Körbába nincs. - km.
 Nincsenek. -
 Gyámszék 8. km.
 Szekszárd 18. km.
 — Van — szegényház — Nincs.

— intézeti ápolásban, 2. magán ápolásban.
 egy gyermek.
 egészség, ártalmatlan, jó. -
 Nincs. -
 Nincs. -

4 korcsma, — vendéglő, — kávéház.
 Nincs. -
 Nincs. -
 Nincs. -
 Nincs. -

Szekszárd 18. km.
 Bonyhád 16. km.

Szekszárd 18. km.
 Bonyhád 16. km.
 Gyámszék 8. km.

Pécs 125 km.
 Mánán 77 km.
 Bonyhád 18. km.
 Bonyhád 18. km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeli isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)
2. Középkisiskolák vagy más szakiskolák (iparostanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:
3. Óvodák jellege, száma és tanereje: Nyári menedékház van-e?
4. Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:
5. Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:

2 elemi felekezeti népiskola (egy a község felekezeti és egy a külkerületen) -
 belkerületen 3. tanterem 3. tanítással. -
 külkerületen 1. tanterem 1. tanítással. -
 Műcsere -
 } Műcsere -
 Működő "Levente Egyesület" van. -
 Irtelek 18. km.

B) Vallásügy.

6. Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak:

Egy - ref. vallási anyaegyház van.
 Átmaradték egyházkerülethez tartozik.

Izraelita anyakönyvi kerület székhelye és távolsága:

Banyhód 16. km.

7. Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?

A püspöki község kötelezettsége: egy tanítási állás járadalmassága. -
 a járadalmi iránti iskola járadalmassága. -
 ref. lelkes felekezethez 30. km. távolságra. -
 egyházközség területe és a püspöki kerület területe -
 kétszer felekezeti. -
 Egyházi adó: kétszer magyar adó - kétszer hűbéri -
 pár adó; kétszer hűbéri adó. -
 Műcsere. -
 Műcsere: a ref. egyházi község ügyeit a püspöki kerület intézi. -

8. Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párber és egyénenkint időről-időre kivett adó stb.)

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

9. Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.

C) Kulturális intézmények.

10. Múzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?

Műcsere. -

11. Műemlék, természeti emlékszóbor, honvédemlék vagy elesett hősök emléke?

Műcsere. -

12. Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.

Időszakos műkedvelő előadások vannak.

Kulturális egyesületek.

13. Gazdakör, kaszinó, dalosegylet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)

Községi Közművelődési Egyesület. -

Polgári Olvasó Egyesület. -

Műcsere

Ref. Egyházi Énekkar. -

Községi polgári Olvasó egylet. -

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országut, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellék-vonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közúti vasutak.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

Van-e posta, távirda, távbeszélő állomása?

3. Melyik községi közlekedési utvonálhoz járul hozzá a község?

Községi (közútló) utak hossza?

Van-e kövezet-vámszedési joga.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

Van-e legelő-rendtartás?

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

Be van-e ültetve?

A község külkerületén arányosított kis községek keresetével van a Bányád-bányászati község-határában, amely a községtől 2 km. távolságra van, amelyhez a község belkerületéből a község, illetve járulékos község is vezet. - Ez a község határában van 2 hid, melyeket a vármegye tart fenn. -

Bányászati bányászati előcsarnok vasúti fővonalon vasúti állomás: Mórásy, felkelés vasúti megállóhely Mórásy-állomás; rakodó állomás Mórásy-állomás; het vezet járulékos.

Hajó állomás a Dunaon van a hajó állomás a községtől vasúti 49 km. távolságra. -

Posta van; távbeszélő a vasúti állomáson van, távbeszélő nincs. -

Bányád-bányászati községhez tartozik. -
3. km. 229. m.

Igen — Nem.

Nagybirtok nincsen. - Közép birtok nincs. -
Kis- és törpebirtokok átlagos kiterjedése:
6, hat. ha. -

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

Mezőgazdaság - szőlőművelés. -

Van, birtokossági tanács szervezete
az ügyes birtokosoknál van; Egy = 172 ha. hold
Legeltetési társulat nincsen, a legelő ügyeit
az ügyes birtokosok mint legelő-terelő birtokos
szívviszik. - legelő-rendtartás van. -
Van; községi erdő Egy hat. birtokos 16. hat. hold.
Nincs hegyközség; a község határában van egy-
három járulékos iskola; Erdőgazdasági felügyelő 18 km.
Nincsen. -

Van; 827. □ öl ;

Van. -

7. Vizrendező és hasznosító társulat. Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

8. Állattenyésztési viszonyok. Állatok száma: a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

Ipar és kereskedelem.

9. A község állandó piaca hol van? (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Hova gravitál a község?

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kirakó, állatvásár, stb). Kié a vásártartás joga?

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

10. A községbeli kereskedések száma és jellege.

Hitel és pénzügyintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Van-e a községben ipartestület?

11. Gyárak, ipartelepek és azok átlagos nagysága (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

12. Magánkezelésben álló közművek:

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. Bányák száma és jellege.

Állandó bányüzem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

14. Háziipar és annak jellege.

Műcs.-

A község külkerületén van 4 vízi malom.

Győröspatak 142 km. vasúton.

295, ló, 589 szarvasmarha,

400 sertés, 1226 juh

Bányászati és állattenyésztési, mangalica tenyésztés
Köröspatak km.

Bányászati községben 16 km.
és Győröspatak községben 8 "

Bányászati piaca.

Éven: 2 országos vásár és kirakati vásár.
Község-e.

Méret-hitelesítő Győröspatak 18 km.

Hordó-hitelesítő Győröspatak 8 "

Bellemei 6-kerületében 1. osztályos.
Műcsen.

Egy székelykereskedés, egy állattenyésztési fővelkereskedés.
4. osztályos, 4. osztályos, 5. osztályos, 3. osztályos, 2. osztályos, 1. osztályos
1. osztályos, 1. osztályos, 3. osztályos, 4. osztályos, 1. osztályos, 1. osztályos, 2. osztályos
4. osztályos, 4. osztályos, 6. osztályos.
Műcsen.

Egy teglaégő 60,000 Des tegla befogadóképességű, műmunkás
létesítmény 3. - egy székelykereskedés 250000 Des befogadóképességű.

Egy mészégető 2. kemencével 160000 kg. mészégetésre
műmunkás létesítmény 3. - egy régi székelykereskedés 105000 kg. mészégetésre
van műmunkás.

Győröspatak 142 km. vasúton.

Győröspatak 18 km.

Műcsen.

Egy bányászati, 1. osztályos, hajtóerővel, műmunkás létesítmény 70
munkás, 140000 kg. mészégetésre és 100 km. távolságra
közvetlenül és kézi erővel fejtett kőzetek és kőzetek
kőzet.

2. osztályos, 2. osztályos, 2. osztályos, 2. osztályos
- 7 -
vissza a kézi erővel fejtett kőzetek és kőzetek
egy kézi a kézi erővel fejtett kőzetek és kőzetek

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

Hivatalos célokát szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben tölthető ki)?

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

Orvosi lakás: 6. szoba, 2 kamra. -

Jegyzői lakás: 3. szoba, 2 kamra. -

Orvoslakás: 5. szoba, 2 kamra. -

Tanítói lakások: I. 4. szoba, 2 kamra. -

II. 3. szoba, 2 kamra. -

III. 3. szoba, 2 kamra. -

Az orvoslakás a kör községi közös tulajdona. -

11. kat. hold szántó és rét, _____

48. h. legelő, _____ 4. kat. hold erdő,

egyéb _____ has hold 57. □. a. szőlő. -

Házhoz tartozó 57. □. a. föld. 8 has hold földi és rét; 4 has hold erdő; háznál 3 has hold föld és rét; teljesen hasznavehetetlen 48. h. hold legelő. Vezetői jegyzői földjavadalma: 9 has hold 678. □. a. föld és rét. -

4. has hold erdő. -

Vincenck. -

Községi korcsma, - vadászati jég, - vásári jég.

Földadó 82.875.330 K. - f. Házadó 41.148.825 K
 85 af. 2791. a. k.
 - f. Ált. kereseti adó 36.118.500 K - f. Társulati adó 20.300 K 1. a. k. 10. af. f. Vagyon- és jöv. adó 50.146.500 K - f. 3527. a. k. - f.

Községi tulajdonát képező bevételek. -

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

Telefon felépítése, villanyvilágítás létesítése, Járda kiépítése, Társulat létesítése a postahivatalnál. -
 Külső ház felépítése. -

A község pecsétjének lenyomata:

N. Illésfi
 Községi (kör) jegyző.

Mórággy. I.

